Natura umană creată a lui Hristos

Sfântul Atanasie împotriva arienilor

Michalis Mavroforakis

Transcriere dintr-o emisiune a Bisericii din Pireu, din seria de emisiuni: „Ortodoxie și erezie ”, de B' Biblical și colaboratorii săi.

Discursul nr. 285
Discursul nr. 285.

(ANTERIOR // URMĂTOR).

(Prima rostire: 13-4-2003) .

Descărcați-l de pe OODE și în fișier audio MP3.

Din cauza îndoielilor ereticilor care susțin că Domnul nostru Iisus Hristos nu este adevăratul Fiu al lui Dumnezeu și, prin urmare, Dumnezeu prin natură, adică în esență Dumnezeu, ci o creație și, cum spun ei: „începutul creațiilor”, „prima creație” cu alte cuvinte, și că are un început în timp și că a existat un timp când Fiul nu exista, ci era singurul Tatăl, ni s-a dat ocazia să examinăm argumentele, aceste argumente subțiri, pe care le prezintă și pe care își bazează erorile pe care le propovăduiesc și, în principal, să vedem în ce fel interpretează greșit anumite pasaje din Sfânta Biblie, prin reducerea la tăcere sau complet a restului și prin distorsionarea sensului anumitor pasaje, pentru a încerca să-i convingă pe cei care sunt nefondați în credință și să-i pervertească și să le convertească credința de la credința Părinților la o credință nouă, într-o credință complet eronată, care nu duce la și nu vizează mântuirea.

În emisiunile anterioare, vorbind despre acest subiect, am examinat pasajul din cartea Proverbe 8 (8) capitolul și versetul 22, în care Fiul, ca Înțelepciune, afirmă următoarele: „Doamne, zidește-mă, la începutul căilor Sale, în lucrările Sale.” Așadar, (așa cum am menționat în detaliu în emisiunile anterioare), acest pasaj este folosit de cei care nu acceptă

natura divină a Fiului și Cuvântului lui Dumnezeu și spun că El este o creație.

Cu ocazia acestui pasaj anume, ni s-a oferit ocazia să avem două beneficii: primul este să prezentăm ce este ortodoxia, adevărata interpretare a acestui pasaj, adică cum interpretează Biserica noastră acest pasaj și îl integrează pe deplin în celelalte pasaje ale Sfintei Biblii și în tradiția Bisericii noastre, iar al doilea, să cunoaștem modul în care Părinții Bisericii teologhisesc, adică prezintă dogma ortodoxă și argumentează împotriva ereticilor. Mai exact, ne-am referit pe larg la a doua orațiune antiariană a Sfântului Atanasie, acest mare Părinte al Bisericii noastre, iar din această orațiune vom extrage elemente și vom citi fragmente, comentându-le în emisiunea de astăzi, din nou cu aceeași temă, cu același obiect.

Așadar, am văzut mai întâi că există o mare diferență între „Doamne, creează-mă” și faptul că Fiul este o creație. Nu se menționează nicăieri în Sfânta Biblie că Fiul este o creație (creație), în contrast, desigur, așa cum este firesc, cu tot restul creației. Așadar, nu se menționează nicăieri că Fiul și Cuvântul lui Dumnezeu, Înțelepciunea lui Dumnezeu este o creație. Așadar, în acest pasaj anume, se spune că: „Doamne, creează-mă”, și nu izolat, ci în legătură cu restul pasajului, care se referă la căile Sale, la Începutul, într-adevăr, al căilor Sale, la lucrările Sale.

Prin urmare, subliniem încă o dată că, atunci când citim astfel de pasaje din Sfânta Biblie, este important să ținem cont de faptul că Domnul nostru Iisus Hristos are două naturi. Prima este cea pre-umană, natura divină, pe care, ca Fiu și Cuvânt al lui Dumnezeu, a avut-o dintotdeauna și continuă să o aibă, fiind aceeași natură ca Dumnezeu Tatăl (acest lucru este indicat și prin Fiu și Paternitate, respectiv), iar a doua natură pe care a asumat-o (dobândit-o) în timp, natura creată, adică a noastră, cea umană, pentru a o învia din moarte și a o curăți de păcat, astfel încât să poată conduce întreaga rasă umană, creația Sa, adică omul, la mântuire. Prin urmare, este important să avem în minte în permanență acest adevăr important atunci când invalidăm astfel de pasaje și când ne confruntăm cu diversele argumente subțiri ale ereticilor. Ceea ce este comun este că ereticii, uneori intenționat, alteori fără să știe, confundă această distincție a naturilor Domnului nostru Iisus Hristos și atribuie ceea ce este scris despre natura umană naturii divine.

Am văzut, așadar, că există o mare diferență între „creat” și „zămislit” și între „începutul căilor” și „mai presus de toate”, așa cum se menționează despre Fiul. Căci nu este posibil să rămânem și să ne bazăm doar pe anumite pasaje din Sfânta Scriptură și să uităm sau să ștergem restul care intră în conflict direct cu concepțiile noastre dogmatice, care atunci nu sunt altceva decât erezii, și exact asta fac ereticii. Așadar, Dumnezeu este Creatorul oamenilor. Și mai târziu devine și Tatăl lor. Și devine Tată mai târziu, datorită Cuvântului Care „locuiește” în cei care L-au acceptat. Există, așadar, această ordine cronologică, adică Dumnezeu pentru oameni este mai întâi Creatorul și Creatorul, iar apoi, prin Cuvânt, devine Tată. Totuși, în ceea ce privește Cuvântul, se întâmplă exact opusul. În timp ce Dumnezeu este prin fire Tatăl Său, El devine ulterior atât Creatorul, cât și Făcătorul Său. Când? Când Cuvântul ia trupul creat și creat și devine om. Cu alte cuvinte, observăm o inversare temporală completă a relațiilor, în ceea ce privește oamenii și Fiul. Prin urmare, oamenii sunt inițial creaturi și apoi devin fii prin Cuvânt, în timp ce Fiul este Fiul prin fire al lui Dumnezeu Tatăl și apoi, datorită nouă și în numele nostru, El devine creatură în sensul că este creată o natură umană pe care El o asumă pentru a mântui. Cu alte cuvinte, așa cum oamenii, primind Duhul Fiului, devin fii, copii, urmași prin El, tot așa Cuvântul lui Dumnezeu, când a luat și El trupul oamenilor, este numit atunci a fi creat și creat în același timp. Dacă, așadar, suntem fii prin fire, este evident că El este și el prin fire creatură și creație datorită trupului, adică a naturii umane, care este o creație și pe care El a asumat-o. Dacă, din nou, devenim fii prin adopție și prin har, este evident că Cuvântul, pentru că S-a făcut om pentru noi, a spus tocmai din acest motiv: „Doamne, creează-mă”, ceea ce citează pasajul disputat din cartea Proverbelor, capitolul opt și versetul douăzeci și doi. [*]

Apoi, pentru că îmbrăcându-se cu ceea ce a fost creat, a devenit asemenea nouă în umanitate, adică în fire umană, din acest motiv a fost numit pe bună dreptate fratele nostru și întâiul nostru născut. Deși a devenit om după noi și fratele nostru datorită asemănării trupului său, totuși și în aceasta este numit și este întâiul nostru născut, pentru că atunci când toți oamenii au fost nimiciți din cauza fărădelegii lui Adam, primul dintre toți ceilalți, trupul său a fost mântuit și eliberat, pentru că el era trupul acestui Cuvânt. A existat o fire umană unită cu Cuvântul. Și astfel acum noi, fiind una, suntem mântuiți la fel ca acea fire umană, adică trupul Cuvântului.

Cu acel trup, așadar, El devine Domnul și călăuza noastră către Împărăția Cerurilor și către Tatăl Său, căci El spune: „Eu sunt Calea” (Ioan 14:6). Și iarăși El spune: „Eu sunt Ușa” (Ioan 10:7). Și că „Toți trebuie să intre prin Mine” (prin Mine). De aceea, El este numit și „Întîiul născut din morți”, nu pentru că El a murit primul, înaintea noastră, ci pentru că noi (adică Adam și urmașii lui) am murit primii, ci pentru că, deoarece El a luat asupra Sa moartea, pentru noi și a desființat-o, El a fost primul care a înviat ca om și, pentru noi, a înviat natura umană în trupul Său. Prin urmare, pentru că El a înviat, și noi, după El și datorită El, vom învia din morți.

Domnul nostru, așadar, ne-a precedat în Înviere și este pentru neamul omenesc „Calea” și „Ușa”. Dacă, așadar, El este numit și „Întîiul Născut al creației”, cum ar fi de exemplu în Epistola către Coloseni, 1/a: 15, totuși El nu este numit „Întîiul Născut”, ca și cum ar fi egal cu creaturile și ca și cum ar fi pur și simplu și doar temporal primul față de ele. Căci cum este posibil acest lucru, când El este cu siguranță singurul născut? Ci datorită condescendenței Cuvântului față de creaturi, datorită căreia El a devenit și fratele multora. Căci, desigur, singurul născut este singurul născut, deoarece nu există alți frați. Prin urmare, în niciun loc din Sfintele Scripturi nu a fost numit „Întîiul Născut al lui Dumnezeu”, nici „o creatură a lui Dumnezeu”. Ci sunt spuse cuvintele „unul născut”, „Fiul”, „Cuvântul” și „Înțelepciunea”, care se referă la Tatăl și sunt atribute ale Lui. „Căci am preaslăvit slava Lui, o slavă ca a singurului născut din Tatăl” (spune Evanghelistul Ioan în primul capitol al Evangheliei sale, versetul 14) și: „Dumnezeu a trimis pe singurul Său Fiu” (același Evanghelist, în prima sa epistolă, capitolul al patrulea și versetul 8). Din nou în Psalmul 118 „ (conform numerotării traducerii Septuagintei), și versetul 89, citim: „În veac, Doamne, Cuvântul Tău rămâne.” Și din nou în Evanghelia după Ioan 1:1, citim: „La început era Cuvântul și Cuvântul era cu Dumnezeu.” Și din nou în Prima Epistolă către Corinteni, 1:24, Apostolul Pavel spune: „Hristos, Puterea lui Dumnezeu și Înțelepciunea lui Dumnezeu.” Dar și în Evanghelia după Matei 3:17, și în alte locuri, în aceeași Evanghelie și în alte Evanghelii, avem glasul Tatălui care zice: „Acesta este Fiul Meu iubit.” Și din aceeași Evanghelie 16/16:16, avem afirmația: „Tu ești Hristosul, Fiul Dumnezeului celui viu.” Iar „întâiul născut” se referă la condescendența arătată față de creație, datorită acestei creații, el a fost numit „întâiul născut”. Și „a zidit” (pe care îl citim în cartea Proverbe 8:22, („Domnul m-a zidit”), deci acest „a zidit” se referă din nou la Harul față de făpturi, pentru că pentru ele este zidit, S-a făcut om, a primit fire umană. Cu alte cuvinte, El este Fiul, Unul-Născut,

datorită nașterii Sale din Tatăl, așa cum s-a spus, și Întâiul Născut, datorită coborârii Sale la făpturi și a înfrățirii Sale cu cei mulți. Prin urmare, dacă aceste două ziceri se contrazic, s-ar putea spune pe bună dreptate că idiomul Unul-Născut prevalează asupra Cuvântului, pentru că nu există alt Cuvânt sau altă Înțelepciune, ci numai El este adevăratul Fiu al Tatălui. Și într-adevăr, așa cum s-a spus în versetele anterioare, nu s-a spus legat de vreo cauză, ci independent: „Unul-Născut Fiul, care este în sânul Tatălui" (Ioan 1:18). „Întîiul Născut" este legat de cauza creației, pe care a menționat-o și Apostolul Pavel când a spus: „că în El s-au făcut toate lucrurile". (adică totul a fost creat). Și dacă din nou, așa cum citim în versetul pe care tocmai l-am menționat, toate creațiile „au fost făcute prin El" („în El toate lucrurile au fost făcute"), este evident că El este diferit de orice, adică de toate creațiile, și nu este o creație, ci Creatorul creațiilor.

Prin urmare, Domnul nostru Iisus Hristos nu a fost numit „întâiul născut" pentru că S-a născut din Tatăl, ci pentru că creația a fost creată prin El. Și așa cum „înainte" de creație El a fost Fiul prin Care s-a făcut creația, tot așa, înainte de a fi numit „întâiul născut din toată creația", El a fost și Cuvântul care „era cu Dumnezeu și Cuvântul era Dumnezeu", așa cum ne spune Evanghelistul Ioan la începutul Evangheliei sale. Dar pentru că ereticii nici nu au înțeles acest lucru, ei spun următoarele: Dacă El este întâiul născut din toată creația, este evident că El este și unul din creație. Dar aceasta este o prostie. Dacă El este cu totul întâiul născut din toată creația, de aceea El este diferit de toată creația. Căci nu a spus că este întâiul născut dintre celelalte făpturi, ca să nu se creadă că este ca una dintre făpturi, ci este scris: „din toată creația", pentru a arăta că este diferit de creație. Ruben, de exemplu, nu a fost numit întâiul născut dintre toți copiii lui Iacov, ci al lui Iacov însuși și al fraților săi. Ca să nu se creadă că este altcineva și că nu aparține fiilor lui Iacov, precum citim în cartea Genezei (35:23). Dar nici despre Domnul Însuși, Apostolul Pavel n-a zis: „ca să se facă întâiul născut dintre toți", ca să nu se creadă că a purtat un trup străin de al nostru, ci a zis: „întâiul născut dintre mulți frați" („en πολλης εθραφοις"), din cauza asemănării trupului, adică pentru firea omenească pe care a asumat-o (Romani 8:29).

Dacă, așadar, Cuvântul ar fi fost una dintre creaturi, Sfânta Scriptură ar fi spus și despre El că este întâiul născut al celorlalte creaturi. Dar acum, când sfinții, scriitorii Scripturilor, spun că El este întâiul născut al întregii creații (adică al întregii creații), se dovedește complet contrar a ceea ce spun ereticii, și anume că El este diferit de toată creația și că Fiul lui

Dumnezeu nu este o creație. Căci, dacă El este o creație, El Însuși va fi și „întâiul născut al Sinelui”, ceea ce este absurd și nepotrivit. Cum poate atunci El să fie atât primul dintre Sine, cât și al doilea după Sine, dacă urmăm raționamentul și argumentația ereticilor? Atunci, dacă El este o creație și toată creația (căci exact asta ne spune versetul, „întâiul născut al întregii creații”), și, prin urmare, toată creația a fost creată de El și a fost constituită de El, cum poate El să creeze creația și, în același timp, să fie unul dintre cei care au fost creați de El și au constituit creația? Și întrucât acest fel de născocire a ereticilor pare a fi complet nepotrivită, ei sunt verificați de adevărul că El a fost numit „întâiul născut dintre mulți frați”, din cauza înrudirii trupești, și a fost numit și „întâiul născut din morți”, pentru că Învierea morților a avut loc prin El și după El. Și întâiul născut din „toată făptura” (întreaga creație) a fost numit din cauza iubirii Tatălui, pentru care nu numai că toate lucrurile au fost create prin Cuvântul Său, ci pentru că și această creație, despre care Apostolul a spus că „așteaptă cu dor arătarea fiilor lui Dumnezeu” (Romani 8:19), de aceea această creație va fi într-o zi eliberată de robia stricăciunii, pentru a intra în slăvita libertate a copiilor lui Dumnezeu. („Izbăviți-vă de robia stricăciunii întru libertatea slavei copiilor lui Dumnezeu”, după cum citim din nou în aceeași scrisoare, în scrisoarea Apostolului Pavel către Romani 8:21).

În felul acesta, așadar, prin eliberarea creației, Domnul va fi și el întâiul ei născut, împreună cu toți cei care au fost adoptați, în așa fel încât, fiind numiți „primul”, cei care vor urma vor rămâne legați de Cuvânt, ca și cum ar fi legați de un principiu oarecare.

După această analiză, rezultă că chiar și cei necredincioși ar trebui să se rușineze de ceea ce spun despre Domnul nostru Iisus Hristos și de modul în care traduc și interpretează conceptele pe care le întâlnesc în satele Sfintei Biblii. Adică, dacă nu este așa cum am menționat anterior, dar dacă ereticii vor ca Fiul Tatălui să fie prin fire, adică prin esență, precum Fiul lui Dumnezeu să fie o creatură, printre creaturi primul născut din toată creația, să creadă că vor insinua că El este frate și egal cu caii, adică cu cei care nu au rațiune și care nu au suflet rațional. Dar nu numai atât, ci și cu lucrurile neînsuflețite, pentru că și acestea sunt părți și membre ale „întregii creații”. Prin urmare, Întâiul Născut este în mod necesar primul doar în timp, dar în gen și asemănare, este același cu toți. Cum atunci, când spun aceasta (adică ceea ce tocmai am menționat), nu depășesc orice impietate? Cine poate tolera aceste lucruri pe care le spun ei, dar și pe cei care le spun, pentru că le schimbă după dorințele lor și nu

aplică peste tot o măsură comună și aceeași logică și aceeași argumentare, ci orice li se potrivește și este în conformitate cu propriile lor prejudecăți, ei interpretează într-un fel, iar orice nu este în conformitate, ei interpretează în alt fel, chiar dacă se referă la același lucru? Și cum ar putea cineva să nu-i deteste, și numai pentru că ei gândesc astfel de lucruri și interpretează cuvintele Scripturii în acest fel?

Prin urmare, este evident pentru toți că El a fost numit „Întîiul Născut" al întregii creații, nu pentru că era o creație, nici pentru că avea o oarecare afinitate cu întreaga creație conform naturii divine, ci pentru că de la început, când Cuvântul a creat creaturile, El și-a manifestat condescendența față de creaturi, pentru ca acestea să fie create. Adică, creaturile nu ar fi putut îndura natura Lui, care este splendoarea paternă nealterată, dacă El nu le-ar fi ajutat prin condescendența paternă și nu le-ar fi adus la existență cu sprijinul Său. Și în al doilea rând, pentru că Cuvântul și-a manifestat condescendența, această creație este adoptată de El, pentru ca El să devină „întâiul născut în toate lucrurile" ei, așa cum s-a spus, atât pentru că El zidește, cât și pentru că El intră în această lume, mai presus de toate. De aceea este scris: „Când aduce pe Întâiul Născut în lume, El zice: «Și toți îngerii lui Dumnezeu să se închine Lui»" (Evrei 1:6).

Să audă ereticii aceste lucruri și să se teamă, din cauza marilor greșeli pe care le comit, interpretând greșit cuvintele Sfintei Biblii, distorsionând înțelesurile ei și denigrându-L pe Domnul și Creatorul, Fiul și Cuvântul lui Dumnezeu. Căci intrarea Sa în lume a contribuit la numirea Sa „întâiul născut dintre toți", astfel încât El este: pe de o parte „Unul-născut Fiu" al Tatălui, pentru că numai El S-a născut din El, iar pe de altă parte „întâiul născut" al creației datorită înfierii tuturor. Și întrucât El este Cel întâi născut între frați și a înviat din morți, devenind astfel „pârga celor adormiți" (1 Corinteni 15:20), pentru că a trebuit să fie Cel dintâi dintre toți, din acest motiv El este zidit „Începutul Căilor", așa cum spune versetul disputat din Proverbe (8:22), în așa fel încât, atunci când urmăm această Cale și intrăm prin El, Care zice: „Eu sunt Calea și Poarta" și, împărtășind cunoașterea Tatălui, și noi putem auzi: „Fericiți cei fără prihană pe Cale" (Psalmul 118:1) și „Fericiți cei curați cu inima, căci ei vor vedea pe Dumnezeu" (Matei 5:8). Deci, aceasta este în legătură cu pasajul din cartea Proverbelor: „Doamne, zidește-mă, începutul căilor Lui".

[*] Notă din OODE: Sfântul Atanasie respinge argumentele arienilor, tratând doar una dintre aplicațiile acestui pasaj din Proverbe referitoare la Înțelepciunea lui Dumnezeu (cea profetică), care se aplică naturii umane create a Domnului Iisus Hristos. Totuși, așa cum am arătat în detaliu în alte articole, acest pasaj nu îi ajută pe arieni, nici măcar dacă îl interpretăm cu cealaltă aplicație a sa, referitoare la natura divină a Domnului, deoarece cuvântul folosit în ebraică este ambiguu, astfel încât, în ceea ce privește natura divină a lui Hristos, pe baza contextului pasajului, acesta poate însemna doar „dobândire", în timp ce în ceea ce privește natura Sa umană, poate însemna într-adevăr „creație" (așa cum analizează Sfântul Atanasie), dar numai profetic, referitoare la viitoarea întrupare a lui Hristos.

Transcriere de N. M.